

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Polgármesteri jelentés 1908. évről.

(Folytatás.)

Gazdasági akadémia.

A gazdasági akadémiába az 1908—909. tan-
évre 91 hallgató jelentkezett; és pedig az I. évre
31, a II-ra 23, a III-ik évre 37.

A beiratkozott hallgatók életkora:

18—24 évig . . . 84 hallgató.
24—30 „ . . . 7 „

A hallgatók közül

Debreczen sz. kir. város alapítványi helyét
élvezte 3 hallgató.

Állami ösztöndíjban részesült 6 hallgató
à 300 koronával 1800 korona.

Állami segélyben részesült 5 hallgató à 150 ko-
ronával 750 korona.

Tandijmentességben részesült 13 hallgató
à 80 koronával 1040 korona.

A hallgatók segély-alap tőkéje 14,000 korona.

Az akadémiát az iskolai évben 160 érdeklődő
kereste fel, ezek között 15 külföldi volt.

A tanévben az akadémia tanárai 26 ízben
tartottak gazdasági előadásokat gazdák részére
és pedig

Debreczenben . . . 13 előadást.
Nyíregyházán . . . 5 „
Hajduszoboszlón . . . 4 „
Budapesten 2 előadást.
Székesfehérváron . . . 2 „

Az előadásokon összesen 2460 egyén vett részt.

Izraelita hitközség.

Az izraelita hitközség adófizető tagjainak száma
987 volt.

Ezekre összesen 37,340 korona kultusz és
3869 korona iskolai adó vettettet ki.

A hitközség költségvetése 121,300 koronában
irányoztatott elő, melyből egyházi célokra 77,500
kor., iskolai célokra 44,000 kor. fordított.

A hitközség ez évben a III. osztályu polgári
leányiskolát IV. osztályuvá fejlesztette.

A hitközség két templomot és két iskolát
tarifenn.

Városunk kulturális intézetei.

Az ország fővárosát kivéve talán alig van
város, melyben a kulturális intézetek oly soka-
ságával találkozánk, mint városunkban.

Ilyenmű intézmények nállunk a következők
vannak:

Emke debreczeni fiókja.
Magyarvédő-egylet fiókja.
Városi muzeum.
Csokonai irodalmi-kör.
Zenede.
Műpártoló egyesület.
Gönczy egylet.
Színház.
Ezen egyletek ugyszólván valamennyien él-
vezik a város áldozatkésztségét.
Van városunkban 5 napilap, 2 élclap, 2 hiva-
talo lap és 4 vallásos irányu lap.

Városunk jótékony egyletei.

Debreczeni jótékony nőegylet.
Erzsébet egylet (katholikus nőegylet).
Fillér egylet (ág. ev. nőegylet).
Izraelita népkonyha.
Vöröskereszt egylet fiókja.
Tisztviselők önszegélyző fiókja.
Andaházi—Szilágyi intézet.
Siket-néma egyesület.
Tanitói árvaház.
Theresianum (róm. kath. árvaház).
Gyermekvédő egylet.
Székely társaság.
Szent Vince egylet.
Zion egylet.
Bikur—Cholim.
Temetkezési egylet.
Munkás betegsegélyző pénztár.
Rabsegélyző egylet.
Munkások rokkant- és nyugdíj egylete.
Vaskeresk. alkalmazottak nyugdíj egylete.
Városi szegényház.
Róm. kath. szegényház.
Református szegényház.
Két népkonyha a téli időszakban.

Dalos- és önképző-egyletek, társas körök.

Főiskolai énekkar.
Debreczeni dalegylet.
Kereskedők „
Munkás „
Petőfi „
Egyetértés „
Kossuth „
Szent László „
Kereskedő ifjak társulata.
Iparos ifjak önképző egylete.
Nyomdászok szakegylete.

István gőzmalmi munkások szakegylete.
 Máv. altiszt-kör.
 Máv. dalos-kör.
 Debreczeni kaszinó.
 Magántisztviselők egylete.
 Jogász- és tisztviselő-kör.
 Mükedvelő fényképészek egylete.
 Polgári-kör.
 Kereskedelmi csarnok.
 Függetlenségi-kör.
 1848-49-iki honvéd egylet.
 Önkéntestűzoltó testület.
 Szállodások stb. ipartársulata.
 Lovar egylet.
 Urkocsis egylet.
 Vadász-társulat.
 Polgári lövégtársulat.
 Torna egylet.

A városi népkonyha.

Városunk bizottsági közgyűlése minden évben gondoskodik a népkonyháról, hol a szegénység télviz idején, rendszeren három hónapban egészséges meleg ételre talál. Elismeréssel emelem ki a debreczeni jótékony nőegylet tevékenységét, melylyel a népkonyhán a felügyeletet már nyolcadik éve elvállalta, a legnagyobb lelkiismeretességgel kezelvén ezen intézmény anyagi ügyeit.

A népkonyhát felnőttek is, de jobbra szegény iskolás gyermekek veszik igénybe.

Sajnálattal kell megemlítenem, hogy a város nagy közönsége, de különösen a vagyonos polgárosztály egy fillérrel sem szerepel ezen emberbaráti intézmény jótévi között.

A népkonyha bevétele volt 1907 december 22-től 1908 március 16-ig:

Maradvány	306 K 81 f
Debreczen városától	4800 " — "
Fizetéses ebédekből	170 " 10 "
Kövesdy-alap kamata	43 " 33 "
Adakozásból	102 " 46 "
Összesen	5422 K 40 f

Kiadás:

Felszerelés, étel, fa, ennek vágata- tása, cselédbérek	5647 K 83 f
Maradt fedezetlen	225 " 13 "
Ebédelt a népkonyhán összesen:	

Ingyenes	39,226 adag.
Fizetéses	850 ¹ / ₂ "

Egy adag került átlag 14:09 fillérbe.

A városi színház.

Városunk színházát az 1911. év október 1-én lejáráó szerződés értelmében Zilahy Gyula szinigazgató igazgatta, ki is az előadásokat május hó 18-án végezte be. Az igazgató a szerződésben elvállalt kötelezettségeinek ez évben fokozottabb mértékben igyekezett megfelelni s az előadásokkal a közönség tényleg jobban meg is volt elégedve, mint az előző években.

A színházi bizottság kellő ellenőrzést gyakorolt a szinigazgató működésével szemben s ugye szakszabottság, mint a színház felügyelő és a Tanács jóakaratu figyelmeztetéseit igyekezett az igazgató legtöbb esetben teljesíteni.

A város a színházat csaknem 40,000 koronával támogatta, ezzel is jelét adván a kultúra iránt minden téren megnyilvánuló áldozatkészségének.

A szükséges és minden évben nagyobb összeget igénylő javítások ez évben is foganatosítottak s a színház nézőtere villamos világitással látatott el, mig a szinpad villamos világitása a következő évre maradt. A város tulajdonát képező diszletek kijavítottak és újra festettek.

Fokozottabb mérvben lépett előtérbe a színház nézőtere és szinpadja átalakításának kérdése, sőt többen uj színház építését is kívánatosnak tartják. E kérdések felett a közel jövő fogja a végleges elhatározást megérlelni.

A városi muzeum.

A városi muzeum alapját Löfkovits Arthur órás és ékszerész vetette meg 1902. év végén a város közönségének felajánlott érem-, pénz-, régiség- s természetrajzi gyűjteményével s 10 évre a muzeum gyarapítása céljából megígért évi 500 kor. segélylyel. A törvényhatósági bizottság ezen nagylelkű ajándékot elfogadván, 1905. évi május 22-én a muzeum ünnepélyesen megnyilt egy három szobás helyiségben. A muzeum ma már hat szobában is csak zsufolva fér, a ki nem állitható, különösen nagyobb tárgyak pedig a raktárban szorulnak.

A muzeum Debreczen és vidékére vonatkozó nyomtatványokat és kéziratokat, régiségeket és kulturtörténeti emlékeket, művészeti és iparművészeti, valamint néprajzi tárgyakat gyűjt. Ily módon az intézet kiválólag debreczeni jellegüvé fejlődik.

Az 1908. év végén összes anyaga 17,846 darabból állott s a különféle tárgyak között így oszlott meg:

Könyv- és kéziratár	6368 drb.
Régiségtár az érem- és pénzgyűjtemény- nyel együtt	8824 "
Néprajzi tár.	1633 "
Képző- és iparművészeti gyűjtemény	500 "
Természetrajzi gyűjtemény	521 "
Gyarapodás az előző évi állapottal szemben	3161 "

A közgyűlés a muzeum fenntartására 6837 korona 20 fillért irányzott elő.

Ebből a személyi kiadások

muzeum őr és szolga fizetése	4167 kor.	20 fill.-t
Gyűjtemények gyarapítása ...	1580 "	47 "
Felszerelés, iroda, fűtés, vilá- gitás, rendkivüliek ...	894 "	70 "

vettek igénybe.

A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége 2800 kor. állami segélyt eszközölt ki. Ebből 800 kor megtérült a házipénztárnak a muzeum őr fizetéséért; 500 koronát a „gyűjtemény szerzési alap“-hoz kellett csatolni.

Ásatásokra, régiségek és néprajzi tárgyak vásárlására felhasználtatott 678 kor. 55 fill.

A mult évben ásatásokat végzett a muzeum a következő helyeken:

Debreczen, Hortobágy, Parlag, Hajdusámson, Püspökladány és Egyeken. Az eredmény többé-kevésbé kielégítő volt.

Néprajzi tárgyakat gyűjtött Balmazújvároson két ízben, Hajduhadházon, Hajduböszörményben, Hajduszoboszlón négyszer, Nádudvaron háromszor, Derecskén, Sárádon, Tépén és Hajdubagason egyszer-egyszer.

A muzeumi bizottság kidolgozta a muzeum szervezéséről és igazgatásáról szóló szabályrendelet tervezetét s kormányhatósági jóváhagyás után ez évi május hó 1-én életbe is lépett.

A Debreczen városi és hajduvármegyei rabsegélyző egylet 1908. év működése.

Ezen emberbaráti egylet azon szerencsétleneket akarja az életnek megmenteni, akik össze-

ütközésbe jöven a törvénnyel — fogságba kerülnek. Az egylet nemcsak a büntetést elszenvedettnek nyújt segítséget a tisztas élet megkezdéséhez, hanem az egyes letartóztatottak inségben maradt családjának.

Az év folyamán az egylet kiadott segélyezésre 16 egyénnek 525 koronát. Az egyletnek van 12 alapító, 138 rendes és 8 pártoló tagja.

Az egylet államsegélyt kap . . . 1000 K — f-t.

Adományt Falk Lajostól . . . 16 " — "

" Goldberger Dánieltől . . . 4 " — "

" Reviczky Józseftől . . . 3 " 60 "

" Balogh M. J., Gulyás

Géza és Losonczy J.-tól . . . 3 " 88 "

Az egylet két választmányi ülést tartott és egy közgyűlést. Az üléseken folyó ügyeket intézett el.

A rabsegélyző egylet 1908. évi mérlege.

A tétel címe	Bevétel				Kiadás			
	Értékpapír		Készpénz		Értékpapír		Készpénz	
	K	f	K	f	K	f	K	f
1908 január 1-i állapot	23,154	55	342	01	—	—	—	—
1908. év folyamán takarékp.-ből felvétel	—	—	200	—	200	—	—	—
Tőkésített kamatok	1,050	50	—	—	—	—	—	—
Allamsegély	1,000	—	—	—	—	—	—	—
1908. évi tagdíjak	—	—	302	—	—	—	—	—
Adományok	—	—	27	48	—	—	—	—
Irodai és nyomdaköltségek	—	—	—	—	—	—	201	12
Segélyezések	—	—	—	—	—	—	525	—
Összesen	25,205	05	871	49	200	—	726	12
Levona a kiadást	200	—	726	12	—	—	—	—
Maradvány	25,005	05	145	37	—	—	—	—

A város által 1908. évre megrendelt lapok kimutatása.

1. Gyakorlati közig. könyvtár és döntvénytár.
2. Budapesti Közlöny.
3. Debreczen.
4. Debreczeni Független Ujság.
5. Debreczeni Ujság.
6. Debreczeni Reggeli Ujság.
7. Esti Hirlap.
8. Jugtudományi Közlöny.
9. Magyar Közigazgatás.
10. Hadsereg.
11. Vizügyi és Hajózási Közlöny.
12. Városok Lapja.
13. Mercur.
14. Hamvasztás.
15. Vágóhídi Szemle.
16. Közbiztonság.
17. Munkásbiztosítási Közlöny.

A lapok rendszeren kezeltetnek, összegyűjtetnek és az összegyűjtött példányok részint a városi könyvtárban, részint a közlevéltárban helyeztetnek el.

A városi Tanács az irodalom, főleg a köz-igazgatás körébe vágó új munkákat időnként megrendelte és a városi tisztikar rendelkezésére bocsátotta.

Városunk területe, népessége és vallása.

A város területe 3,845 hold.

Külső terület 162,726¹/₂ „

Összes terület 166,571¹/₂ hold.

Négyszög mérföld 65⁶⁵/₁₀₀.

A házak száma:

A belső területen 6,195

A mezőségen 1,369

Az erdőségen 569

Összesen 8,131

Lakosság:

Polgári lakosság 72,351

Katonaság 2,655

Együtt 75,006

Vallásra nézve:

Református 52,282

Róm. kath. 13,258

Izraelita 6,192

Gör. kath. és gör. keleti 2,194

Ágost evang. 1,009

Unitárius 43

Egyéb felekezetűek 28

Összesen 75,006

az 1900. évi népszámlálás adatai szerint.

Ezen népforgalmi adatok azonban már nagyont változtak s így a polgári lakosság valószínűleg megközelíti a 80,000 lélekszámot.

Városunk törvényhatóságának bizottsági tagjai.

a) Tisztviselő tagok.

- Aczél Géza főmérnök.
Bészler Károly árvaszéki elnök, tb. főjegyző.
Csóka Sámuel tanácsnok.
dr. Dóczy Emil t. alügyész.
5 Király Gyula tanácsnok.
Komáromy Antal házi pénztárnok.
Kondor Kálmán számvevő.
Konczi Ákos közlevéltárnok, tb. tanácsnok.
Kovács József polgármester, aki a legtöbb adót fizetők közt is említve van.
10 Kovács Kálmán aljegyző.
Körner Adolf tanácsnok.
dr. Magoss György tiszti főügyész, ki a legtöbb adót fizetők közt is említve van.
dr. Megyaszay Dezső árvaszéki ülnök.
Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnök.
15 Medgyessy Lajos közgyám.
Sz. Nagy Lajos számvevő.
Oláh Károly tanácsnok.
Papp József számvevő.
Roncsik Lajos főszámvevő.
20 Sipos György gyámpénztárnok.
Szabó István adópénztárnok.
Szabó Kálmán tanácsnok.
dr. Tóth Emil aljegyző.
dr. Tüdős Kálmán tiszti főorvos.
25 dr. Vargha Elemér aljegyző.
Varga Károly tb. tanácsnok.
Vecsey Imre főjegyző.
Végh Gyula rendőrfőkapitány.

b) Választottak.

Alföldi Gábor	Kaszanyitzky Andor
dr. Bacsó Dezső	Kálmán András
Bácsi András	Kecskés István
dr. Bakonyi Samu	Kelemen Gábor
dr. Balkányi Miklós	Kertész Imre
Balogh Ferenc	Kertész István
Bihari István	Kertész Mihály
Böszörményi Mihály	Kiss Albert
dr. Burger Péter	Kiss Áron
Csanak János	Kiss Bálint
Dávid Mihály	K. Kiss József
gr. Degenfeld József	Koppányi Dávid
dr. Derekassy István	Kovács János
Dicsőfi József	Kovács Lajos
Eritz Ernő	dr. Kőrössi Kálmán
Faragó András	Kövendi Domokos
dr. Fejér Ferenc	Kulesár Endre
Fésüs Lajos	Kulesár Gábor
dr. Freund Jenő	Márk Endre
Harsányi Gusztáv	Márton Imre
Herczeg János	Mike Ferenc
ifj. Horváth János	Motesitzky Hugó
Jámbor István	L. Nagy Bálint
Jánosi Zoltán	T. Nagy János
Jósa Vince	Nagy Pál
Juhász Ignác	dr. Nagy Zsigmond
dr. Kalmár Barna	b. Nagy Sándor

- Némethy László
Némethy Sándor
Otrokocsi Végh János
Pálfi Ferenc
Pálfi Gábor
Pethő István
Polgári József
Polgári Márton
Polgári Sándor
Pongó Lajos
dr. Popper Alajos
Poroszlay László
dr. Révi Nándor
Rochlitz Arthur
Sámy Béla
Salánki Ferenc
Sarkadi Ferenc
Schvartz Vilmos
Somogyi Pál

- Stingli Kálmán
Szabó József
Szatmári Ferenc
Szentesi János
Szilágyi Bálint
Szücs István
Thieszen Arthur
dr. Tóth Kálmán
Török Bálint
Török Péter
dr. Varga Lajos
Varjas János
Vass Károly
Váci János
Várray János
Zelinger Ede
Zöld János
Zöld Mihály

c) Legtöbb adót fizetők.

Áron Jenő	Kiss Mihály
Áron Miksa	dr. Kocsár Gábor
Aufriecht Vilmos	Komlóssy Arthur
Balogh István	Komlóssy Dezső
Balogh István	Kontsek Géza
Bányai Péter	Koszorus Lajos
bilkei Kövesdi Imre	Kovács József polgármester
Boldog István	Laczka László
dr. Bruckner Ernő	dr. Láng Sándor
Csanak József	Lamprecht Frigyes
dr. Csikos Sándor	Lestyán Adorján
Debreczeni Jenő	dr. Magoss György tiszti főügyész
Debreczeni Lajos	Molnár Mihály
Ekli József	Móricz Ferenc
Erdei István	Muraközy László
Falk Lajos	Nagy Jakab
Fleischmann Mór	dr. Nagy Lajos
Fried Emil	Németh András
Frohner Géza	dr. Petzkó Ernő
Fürst Ödön	Polgári Bálint
Gaal Ferenc	Reichmann Ármin
Gara Alajos	Rickl Antal
dr. Gajzágó Béla	Rickl Géza
Gebauer Károly	Riesz Henrik
Geiger Simon	Rosenfeld Salamon
Grósz Nagy Ferenc	dr. Rottler Béla
Gyarmaty István	Sesztina Jenő
Györffy Aladár	Simonffy Emil
Hajdu Gyula	Simonffy Imre
Harangi Sándor	Szabó Kálmán képviselő
Hauer Bertalan	Szabó Lajos
Hegedüs Ferenc	Szalay József
Hochfelder Jakab	Szentkirályi Tivadar
Horváth István	Szép József
Horváth János	Szikszay Lajos
Horváth Tamás	Szilágyi Imre
Hutflész Kázmér	Tafler Ignác
Jámbor János	Tóth István
Jóna János	K. Tóth Kálmán
Kardos László	Tóth János
dr. Kenézy Gyula	dr. Tüdős János
Kenyeres Károly	dr. Ujfalussy József
ifj. Kertész István	
Kertész János	

Ungvári József
Uhlarik Béla
Vadon Sándor

Vecsey Zoltán
Weichinger Károly
Zádor Lajos

Országos vásárok városunkban.

A megváltozott viszonyok miatt vásáraink régi hire csökkent és ma már alig találunk vásárainkon külföldi kereskedőket, legfeljebb azokat, akik jószágokat akarnak venni.

Négy országos vásárunk van és pedig:

Remete Antal napi vásár.

Szent György „ „

Lőrincz „ „

Dienes „ „

A vásárok nyolc napon át tartanak és pedig bőr, gyapju, méz, dió, toll, iparcikkek, gabona, termények, juh, sertés, ló, barom és kirakó vásár.

A hortobágyi állatvásár július hó 25-én tartottuk meg, — a kereslet és kínálat elég nagy volt.

Nyers terményeket és iparcikkeket a vásár egész tartama alatt lehet árusítani.

Heti vásárokat kedden és szombaton tartunk.

Munkás viszonyok és sztrájkok városunkban 1908-ban.

Az 1908. évben bizonyos nyugalmat lehetett a munkásviszonyokban tapasztalni. Ez évben városunkban csak 5 sztrájk volt, amit annak lehet tulajdonítani, hogy amíg munkaadó szervezeteink erősödtek, addig a munkásszervezetek hareképesége csökkent. A megelőző év sok sztrájkja anyagi megpróbáltatásokat és egyéb kellemetlenségeket zudított a munkásságra is. Megcsappant a bizalom az örökösen harcra tüzelők iránt, a munkásság bizonytalanért nem szívesen áldozta a bizonyosat. Örömmel üdvözölhető, hogy az ipartörvény-reform tervezet a kollektív munka egyezmények alapos jogi szabályozását kívánja hozni. Általában a munkás viszonyok javulása tekintetében az ipartörvény-reformtól sokat lehet várni.

Az egyes sztrájkokat illetőleg:

A kőműves sztrájk tartott április 1-től június 15-ig. Sztrájkolt 28 telepen 760 munkás. Kénytelenségből nem dolgozott 3000 férfi és 800 nő. *A munkások követelése:* Az építőmesterek szövetsége által készített „bárca“ munkaközvetítőnek a mesterek által a munkásokra erőszakolásának eltörlése. Továbbá kollektív szerződés kötését vagy anélkül tovább békében dolgozást kívántak. — *Eredmény:* A munkások a munkaközvetítőt elismerték.

A lakatos sztrájk tartott április 7-től június 11-ig. Sztrájkolt 3 telepen 15 munkás. — *A munkások követelése:* A bárca rendszer eltörlése és a munkások szervezetének elismerése, végre kollektív alapon leendő szerződés kötés. — *Eredmény:* A munkások követelése nem teljesítették.

A bádogos és szerelő sztrájk tartott április 21-től június 11-ig. Sztrájkolt 12 telepen 29 munkás. *A munkások követelése:* A bárca rendszer eltörlése. *Eredmény.* A követelés nem teljesített.

A szabósztrájk tartott március 30-tól április 16-ig. Sztrájkolt 25 telepen 163 munkás. — *A munkások követelése:* 20%-os béremelés és a „sitz“ rendszer eltörlése. — *Eredmény:* Kivánalmaik részben teljesítették.

A csizmadia (termelő szervezet) sztrájk tartott március 23-tól március 27-ig. Sztrájkolt 1 telepen 23 munkás. — *A munkások követelése:* 10 órai munkaidő, tisztességes bánásmód, 3% a rendes, a váltó munkánál pedig 50% béremelés, szakszervelet elismerése és a május 1-i éjnek megünnepelése. *Eredmény:* A béremelés nem teljesítve, a munkába állani kívánó munkások visszafogadva, míg a munkába állani nem kívánók elbocsátva lettek.

Kizárás nem fordult elő.

(Folyt. köv.)

A város közgyűlése.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése november 30-ikán tartotta rendes közgyűlését *Weszprémy Zoltán* főispán elnöklésével. A közgyűlésen a bizottsági tagok közepes számban jelentek meg úgy, hogy a névszerinti szavazásokat az ingatlanokra nézve nem lehetett megtartani. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy midőn a városnak nagy fontosságú ügyei jönnek tárgyalás alá, kívánatos volna, ha a bizottsági tag urak nagyobb számban jelennének meg a tárgyalásokon.

A polgármesteri jelentés felolvasása után *Fejér Ferenc* dr. szóvá tette a villamos vasut ügyét, melynek kormányhatósági jóváhagyása még mindig késik. Kovács József polgármester megnyugtató felvilágosítása után nyancsak a polgármester mindent megvilágosító választ adott *Révi Nándor* dr. interpellációjára a csatornázás és a vízvezetéki kutak összekötő csatornáinak ügyében. A közgyűlés a higgadt alapos és az ügy részleteit mindenben megvilágító választ tudomásul vette azon erős meggyőződésben, hogy a polgármester a város függő ügyeinek elintézésében a kormányhatóságnál minden lehetőt elkövet a város javára.

A polgármester után *Weszprémy Zoltán* főispán szintén kijelenti, hogy legutóbb személyesen sürgették meg a kormányt az ott tárgyalás alatt levő ügyek gyors elintézését. Bejelenti, hogy úgy a villamos vasut, mint a csatornázás, valamint a szervezeti szabályzat ügye néhány nap múlva leérkezik, míg az értékelkedési szabályrendelet vissza fog jönni újabb tárgyalásra. Ugy a főispán, mint a polgármester felvilágosítását a közgyűlés éljenzéssel vette tudomásul és a válaszokból, melyek konkrét tényeket tartalmaztak, arról győződött meg a közgyűlés, hogy úgy a főispán, mint a polgármester és a tanács melegen érdeklődnek a város függő ügyei iránt és azoknak gyors elintézését a kormányt szorgalmazza.

A közgyűlés tudomásul vette a belügyminiszter leiratát, melyben jóváhagyja a VIII. és IX. sz. pallagi tanyabirtokon a 12,000 korona erejéig létesítendő építkezéseket.

A közgyűlés a földadó bizottságot választotta meg ezután. Beválasztottak rendes tagokul: Harangi Sándor, Jámbor János, Kenyeres Károly, ifj. Kertész István, Kertész Imre, Márk Endre, dr. Megyesy Pál, Rickl Antal, Szalay József, Szatmári Ferenc, Zöld Mihály és Vecsey Zoltán; pótagokul: Fried Emil, Gáll Ferenc, Hutflész Kázmér, id. Kertész

István, Kertész János, Aufricht Vilmos, Polgár József, Mike Ferenc, ifj. Horváth János és id. Zöld János.

A közgyűlés tudomásul vette *Szolnok-Doboka* vármegye átiratát a kórházi tisztviselőknek kedvezményben történő részesítés ügyében, nemkülönben *Sopron város* átiratát a városi segély folyósítása tárgyában.

Hajdu vármegye ismételten megkereste a várost, hogy a megyei székház telekre bekebelezett korlátozási jog feljegyzéséről mondjon le. A tanács a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával egyetértőleg azt javasolja, hogy a korlátozás töröllessék, azonban jegyeztessék fel, hogy amennyiben a vármegye valamikor megszűnnék, Debreczen városának a telek állami birói becslés alapján megállapított értéket tartozik megfizetni a vármegye, vagy a jogutód.

Hajdu vármegye átiratát a városhoz, hogy a balmazújváros—egyek—tiszacsegei telefonhálózat kiépítéséhez járuljon a város egy bizonyos összeggel. A tanács erre a célra 5300 koronát óhajt megadni. Komlóssy Arthur a tanács javaslatát pártolja, Balkányi Miklós dr. szintén a kérelem teljesítése mellett érvel, ellenben Aczél Géza főmérnök ellenzi a kérelem teljesítését első sorban azért, mert a telefon a nevezett helyeken nem érdeke a városnak, továbbá azért sem, mert ha ezen vezetékbe bekapcsolnák az ohati birtokokat és a Mátát, oly nagy összegbe kerülne a vezeték, hogy ezen költség nem állana arányban az elérhető haszonnal. Fejér Ferenc dr. nem utasítja el a hozzájárulást, ellenben azt óhajtja, hogy adassék vissza az ügy a tanácsnak azzal a megbizással, hogy mutassa be a közgyűlésnek, mennyibe kerülne ez a telefonhálózat a városi birtokok bekapcsolásával. A közgyűlés az indítványt elfogadta.

Ezen ügynél nem mulaszthatjuk el a következő megjegyzést. A vármegyék részéről azt tapasztaljuk, hogy azok a városokat kulturális és emberbaráti törekvéseikben mindenkor és mindenütt támogatják, míg Hajdu vármegye időről időre a várostól vár támogatást. A vármegye házára vezetett korlátozási jog töröléséhez feltétlenül ragaszkodik, pedig igazán nem helyes kívánság ez, mert elvégre is biztos lehet a felől, hogy Debreczen város — míg Hajdu megye fennál — nem fogja tőle elvenni a székházat. Miért kíván tehát lemondást attól a várostól, mely önként adta annak idején a telket a vármegye céljaira? Hasonlóképpen miért adjon ki a város ezeket olyan telefonhálózat építésére, melyből igazán semmi haszna sincs és mely csakis a vármegye kényelmi céljára épülne fel.

A közgyűlés a magyar városok tagjai sorába nem lép be, miután a kongresszus a törvényhatósággal felruházott városok érdekeit az esetleg hozandó áldozat arányában nem képviseli.

Ellenben teljesítette a közgyűlés a református egyháznak az ingyeniskoláztatási földeken emelt épületek tulajdonjogának elismerésére vonatkozó kérelmét.

A görögkatholikus egyház 75,000 darab téglát kért a várostól. A közgyűlés a téglát azzal a ki-

kötéssel adta meg, hogy az egyház azt öt részletben fizesse meg. Az első részlet az átvételnél fizetendő.

A közgyűlés tudomásul vette a közigazgatási bizottság féléves jelentését, valamint a legtöbb adót fizetők névjegyzékét 1910-re.

A bizottsági közgyűlés tagjai közül a Csapó-utcán Morvay Sótér, a Péterfián L. Nagy Bálint, a Hatvan-utcán Balogh Ferenc bizottsági tagok elhalálozván, a közgyűlés helyük betöltésére december 22-ikét tűzte ki választásai napul.

A házipénztár és az általa kezelt alapok és gyámpénztári pénzek jövő évi elhelyezését tárgyalta a közgyűlés. A jog- és pénzügyi bizottság kilenc pénzintézetet hozott javaslatba, azonban mivel az Általános hitelbank debreceni fiókja nem hajlandó megadni a többi bank által ajánlott 4¹/₂-%-os kamatot, a közgyűlés névszerint szavazással akképpen szavazott, hogy feleslegét a nyolc intézetnél helyezi el.

Miután a közgyűlési tagoknak fele nem volt a gyűlésen, a közgyűlésre kitűzött névszerinti szavazások nem ejtettek meg, hanem a jövő közgyűlés napirendjére tűzettek ki.

Oláh Imre Szécshenyi-utcai házát felajánlta a városnak megvételre 80.000 koronáért. A közgyűlés a kérelmet a napirendről levette.

A helypénz szabályzatot a közgyűlés ez alkalommal levette a napirendről, illetve tárgyalás végett a gazdasági bizottsághoz utasította.

A Szikszay- és Dobozy-féle ház, valamint az Arany Bika értékesítésére és hasznosítására vonatkozó ügyet hosszabb vita után a közgyűlés a Tanácsnak visszaadta, hogy záros határidőn belül azok értékesítésére vagy hasznosítására nézve tessen kimerítő jelentést.

A közgyűlés tudomásul vette, hogy a köz-kórház kibővítésének tervét és költségvetését a mérnöki hivatal elkészítette. Az ügyet a városi Tanács a januári közgyűlésen terjeszti elő. Ezzel kapcsolatban Ujfalussy József dr. ajánlja, hogy elmebeteg kórházak tanulmányozására a közgyűlés küldjön ki egy 3 tagú bizottságot. A közgyűlés az indítványt Tüdős Kálmán dr. hozzászólása után elvetette.

A gőzcukorka gyár részvénytársaság telket kért a várostól. A városi Tanács a területet a bábaképző háta mögött levő területén megadja.

A közgyűlés a tanyai iskolák épülésénél felmerült tulkiadásokat megszavazta, valamint széna és szalma beszerzésére 13.000 korona póthitelt engedélyezett.

A tisztviselő telep szövetség a várostól a Postakert körül ingyen telket kért. A közgyűlés abban az esetben, ha a szövetségnek egy év alatt 60 tagja lesz, a kért területet négyszögölenként 3 koronában, hajlandó átengedni, ha pedig a telep 3 év alatt nem létesül, úgy ugyanolyan árban azt a szövetségtől visszaveszi.

A torna-egylet kérelmét, melyben a korszolya-pálya céljaira területet és építőanyagot kér, a közgyűlés érdemileg nem tárgyalja addig, míg az egylet részletes költségvetést nem mutat be.

A Nemzeti Szalon-ba a város 200 koronával be-

lép, míg a közgyűlés az Omke. köröző levelét tudomásul vette.

A világitási és vízmű r. t. felebbezést adott be a gáztartó ügyében. A közgyűlés Debreczeni Jenő világitási vállalat igazgató felszólalása után a felebbezést elutasította.

Ezután több városi tisztviselő fizetésrendezése és szabadságolása ügyében hozott a közgyűlés határozatot, mely után az elnöklő főispán a közgyűlést berekesztette és a jegyzőkönyv hitelesítését szerda délután 4 órára tűzte ki.

15,908.
III-3. sz.

Körrendelet

valamennyi törvényhatóságnak.

A gümőkór elleni védekezésnél ember- és állategészségügyi szempontból egyik igen fontos feladat meggátolni azt, hogy a gümőkór terjesztésére alkalmas állati termények emberi fogyasztásra, állatok takarmányozására kerülhessenek.

E célból a közfogyasztásra levágott gümőkóros állatok husával és szerveivel az ember- és állategészségügyet fenyegető veszélyek elhárítása iránt a husvizsgálat országos rendezése tárgyában múlt évben 54,300 sz. alatt a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszter urakkal egyetértőleg kiadott rendeletem keretében már gondoskodtam. A tej útján történő gümőkóros fertőzés csökkentése céljából pedig a tőgygümőkóros tehének megvásárlás útján az államkincstár terhére történő irtását az ország egy részében már megkezdtem s a gümőkór kifejezett tüneteit mutató tehének tejével bevöetkezhető fertőzések csökkentése céljából utasítottam a m. kir. állatorvosokat, hogy azokat a teheneket, amelyeknek teje közfogyasztásra forgalomba hozatik, a gümőkór szempontjából is fokozott figyelemmel kísérik és abban az esetben, ha valamely tehéne a gümőkór kifejezett tüneteit észlelik, az ilyen ember- és állategészségügyet veszélyeztető állatoknak a tejelésből való kirekesztése iránt a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.-c. 8. és 14. §-ai alapján felettes hatóságuknál tegyenek javaslatot.

Az említett intézkedések pontos végrehajtásával mindenesetre már csökkenni fog annak a lehetősége, hogy gümőkór bakteriumait tartalmazó tej kerülhessen forgalomba, illetve fogyasztásra, minek következtében csökkenni fog a tej útján történő gümőkóros fertőzéseknek a száma is. Mindezzel azonban csak részben tettük meg azt, amit az adott körülmények között célra vezetőknek mondhatunk, ezeken felül még igen szükséges az is, hogy azokra a tej termékekre különös gond fordítottassék, amelyek leginkább tartalmazhatják a gümőkór fertőző anyagát, amelyek ugy az emberi, mint állati egészséget még igen fenyegethetik.

A gümőkór terjesztése szempontjából a tej főlözése után a főlözőgép dobjában visszamaradt ugynevezett centrifugaiszap, továbbá a lefőlözött tej (soványtej) és a savó jöhetnek főleg figyelembe.

Ezek közül a centrifugaiszap emberi táplálékul általában nem használatik ugyan, helyenkint azonban főképen más tejtermékekkel és hulladékokkal keverve ezt állatok etetésére is fordítják.

A lefőlözött tejet és savót már emberi táplálékul és állatok takarmányozására egyaránt használják. Ilyen formán a nevezett tejtermékek ha azok a gümőkór bakteriumait tartalmazás és takarmányozásra vagy emberi fogyasztásra nyers állapotban használatnak: az állatok között közvetlen, az emberek között pedig egyrészt közvetlen, másrészt közvetve lehetnek terjesztői a gümőkórnak.

Hogy a gümőkór bakteriumait tartalmazó tejtermékek milyen mértékben terjeszthetik a gümőkórt, elegendőnek tartom a sertések gümőkórjára utalni. A sertések gümőkórja ugyanis, amely ezelőtt csak nagyritkán fordult elő, mióta a tej feldolgozása után nyert tejtermékeket jórészt sertések takarmányozására használják, nagymértékben terjedt úgy, hogy a budapesti sertésközvágóhidon statisztikai adatok szerint az 1903. évtől az 1907. évig levágott sertések közül 1.3—2.64% találtatott gümőkórosnak.

Az eddigi tapasztalatok és vizsgálatok azt bizonyítják, hogy a gümőkór bakteriumait tartalmazó tej centrifugálása után visszamaradt centrifugaiszap tartalmazza legnagyobb számban a gümőkór bakteriumait.

Erre tekintettel a gümőkór terjesztésének megakadályozása végett a centrifugaiszapnak állatok takarmányozására, vagy bármely más célra való felhasználását ezennel megtiltom és elrendelem, hogy a centrifugaiszap a gép aobjából való kivétel után elégetés által azonnal megsemmisítettessék. Elrendelem továbbá, hogy a főlöző gép dobjának kiöblítésére és a gép alkotó részeinek megtisztítására használt mosogató víz, amely szintén nagyobb számban tartalmazhatja a gümőkór bakteriumait, akként vezetendő el, hogy sem emberi ivásra, sem pedig állatok itatására szolgáló vizet meg ne fertőzhessen, ha a mosogató víz ilyen módon való elvezetése, vagy a centrifugaiszap elégetése nehézségbe ütköznék, azokat elásás útján kell megsemmisíteni.

A gümőkór bakteriumait tartalmazó tej feldolgozása alkalmával nyert lefőlözött tej és a savó rendszerint jóval kisebb mennyiségben tartalmazza a gümőkór bakteriumait, mint a centrifugaiszap, ennél fogva ezeknek fertőzőképessége is kisebb. Mivel azonban a gümőkóros fertőzést ezek a tejtermékek is közvetíthetik, szükségesnek tartom az érdekelt közönség figyelmét felhívni arra a veszélyre is, amely az ilyen tejtermékeknek nyers állapotban való fogyasztásával, illetve állatok által való feletetésével jár. Ez a veszély könnyen elhárítható azáltal, ha az ilyen tejtermékek csak felforralás után használatnak fel. A gümőkóros fertőzés veszélyére utalással figyelmébe ajánlom tehát a tejgazdaságoknak, tejszarnokoknak, tejszövetkezeteknek, a tejszövetkezeti központoknak, s általában mindazoknak, akik lefőlözött tejet vagy savót forgalomba hoznak vagy felhasználnak, hogy azt csakis felforralás után hozzák forgalomba vagy használják fel emberi tápszerűl vagy állatok takarmányozására. Ily módon csekély fáradsággal és költséggel teljesen elejét vehetjük a tej útján történő gümőkóros fertőzésnek, ami ugy az ember, mint az állategészségügyre igen kedvező hatással lesz.

Felkérem a törvényhatóságot, hogy az ügy nagyszabásúra való tekintettel rendeletemet a legkiter-

jedtebb módon közzétenni és annak pontos megtartását biztosítani sziveskedjék.

Budapest, 1909. évi november hó 16-án.

Darányi s. k.

Az 1909. évi 109,817. számú körrendeletéhez.

Hirdetmény

a házbérlőjévedelem bevallása tárgyában.

A házbérlő 1910. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérlővállomási iverk benyújtására a magyar kir. pénzügyminisztérium 1909. évi 109,817. szám alatt kiadott rendeletével az 1909. évi december hó 15-éig terjedő időt tűzte ki.

A házbérlőről szóló 1909. évi VI. t.-c. 46. §-a értelmében a bevallás annak a községnek előljáróságánál történik, amelynek területén a házbérlő fekszik.

A házbérlőjévedelem bevallásra kötelezve van:

- a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonszösség esetén az összes tényleges birtokosok;
- b) a házközösségnél annak feje;
- c) nem önjogu, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha a közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, utóbbi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A házbérlő tényleges birtokosa (tulajdonos vagy hasznélvező), illetve a törvényes képviselő a házbérlővállomási iverket meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhivatnak tehát a vallomáadásra kötelezettek, hogy a házbérlővállomási iverket pontosan és a valószínűségnek megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál, a kerületi adóhivatalnál legkésőbb december hó 15-éig nyujtsák be.

A bevallás tárgyát a házbérlő évi nyers bérlőjévedelme képezi. Nyers jévedelemnek tekintendő együttvéve mindaz, amit a bérlő a bérlő tárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Ide számítandók különösen:

1. a szoros értelemben vett lakbér;

2. a természetbeni szolgáltatások, a tulajdonos helyett fizetett kárbiztosítási díjak, állami, helyhatósági s egyéb adók, azoknak az összegeknek kivételével, melyeket a bérlő községi adó fejében házbérlőfillérek elnevezése alatt, vagy más községi lakásadó címén fizet, ha a bérlő ezek az összegeket elkülönítve mutatja ki, vagy bérlővallomásában oda nyilatkozik, hogy a mellékjévedelmeivel együtt bevallott nyers jévedelemben a házbérlőfillérek már bennfoglaltatnak;

3. azok az összegek, melyeket bérlővállomásra a bérlő háztartása keretében vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmü mellék-költségek címén fizet, ide nem értve a házbérlő gondozásával megbízott egyénnek, a bérlők részéről külön fizetett, akár előre meghatározott járandóságokat, továbbá a lakásvilágításáért és fűtéséért külön megállapított összegeket, végül a bérlő mint

üzlettulajdonos által üzlete céljaira felhasznált víz után fizetett vízvezetési díjakat;

4. azok az összegek, melyeket a bérlő a bérlővállomásra vagy lakrészek állandó átalakításának vagy karbahelyezésének költsége fejében a bérlővállomásra beleegyezésével sajátjából oly feltételt alatt előlegezett, hogy e költség visszatérüléséig készpénzben aránylag csekélyebb összegű lakbért tartozzék fizetni. Ha költség visszatérítése a szerződő felek által több évre osztatott fel, a költségeknek csak ama része számítandó a nyers jévedelemhez, mely a megállapított felosztás szerint az illető évre esik.

Általános házbérlő alá eső helyeken a házbirtokos által használt vagy másnak ingyen átengedett épületeknek, illetve épületrészeknek nyers házbérlőjévedelme gyanánt a bérlővállomásra elérhető hasznélértéket (bérlővállomásra), az üresen álló lakásoknál pedig az előző évi adóalapot kell bevállani.

Üzletfelszereléssel, földbirtokkal, házi kerttel vagy egyéb dolgokkal és jogokkal együtt bérlővállomásra adott házbérlővállomásra vagy lakrészeknél nyers jévedelemnek az az összeg vallandó be, mely házbérlő címén a bérlővállomásra külön kitüntetve van.

Butorzáttal együtt bérlővállomásra adott lakrészek bérlőjévedelmét minden levonás nélkül kell bevállani, amelyből azonban a butorzat elhasználása fejében 30%-ot a kivető közegek fognak leszámítani.

A bérlők a vallomási iveren bizonyítják a vallomásra helyességét, nevöknek a vallomásra adásra kötelezett felhívása folytán a megfelelő rovatba történt bejegyzése által. Ez a bejegyzés a bérlővállomásra beírása előtt tilos.

A felek a házbérlővállomásra beadásáról elismervényt kérhetnek.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbérlővállomásra 1%-át, ha pedig a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomásra benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 4%-át fizeti pótlék fejében.

Ha a vallomáadásra kötelezett a vallomási iverket a bérlővállomásra beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—200 K-ig terjedő rendbirsággal, ahány bérlőjénél ezt elkövette. Hasonló rendbirság alá esik a bérlő is, ha a vallomási iver aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jévedelmei büntető eljárás alá eső kihágást követ el a tényleges birtokos, vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérlőjévedelemre vonatkozó vallomási iverben adóköteles jévedelme szándékosan elhallgat, vagy abban tudva valótlán vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésére alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan részt vesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztul szolgáljon végül, hogy a vallomáadásra kötelezett a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási iver részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Debreczen, 1909 november hó.

M. kir. pénzügyigazgatóság.